

Financiële middelen voor opleiden in de verpleeghuissector

Met de implementatie van het kwaliteitskader verpleeghuiszorg zijn er een aantal financiële bronnen bij gekomen die benut kunnen worden door de verpleeghuisinstellingen. Deze bronnen zijn aanvullend op al reeds bestaande bronnen en de reguliere tarieven in de verpleeghuiszorg. Hoewel alle beschikbare bronnen specifieke doelstellingen hebben, blijkt ook dat bij alle bronnen het kan gaan om opleidingsactiviteiten. Nadere analyse van de bronnen laat zien dat het opleiden van personeel (loonkosten, begeleidingskosten) bekostigd kan worden vanuit verschillende bronnen.

Het uit verschillende bronnen financieren van dezelfde activiteit kan leiden tot ongeoorloofde staatssteun en/of ondoelmatig financieren. Deze notitie, opgesteld door VWS, geeft een overzicht van de verschillende bronnen en de waarborgen die zijn opgenomen om ongeoorloofde staatssteun en ondoelmatig financieren te voorkomen. De notitie dient ter informatie aan betrokken partijen, verpleeghuisinstellingen, zorgkantoren en regionale werkgeversorganisaties.

Samenhang tussen verschillende bronnen voor opleidingstrajecten

Onderstaand is een overzicht gegeven van de acht onderscheiden bronnen en op welke opleidingsactiviteiten ze gericht zijn¹. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen vier soorten activiteiten. In de bijlage is een uitgebreider overzicht gegeven van de acht bronnen.

	Initieel opleiden studenten	Initieel opleiden eigen personeel	Bijscholing eigen personeel	Medische vervolgoopleidingen
1. Stagefonds Zorg	Ja	Ja	Nee	Nee
2. Subsidieregeling Praktijkleren	Nee	Ja	Nee	Nee
3. Sectorplan Plus	Nee	Ja	Ja	Nee
4. Beschikbaarheidsbijdrage (medische) vervolgoopleidingen	Nee	Nee	Nee	Ja
5. Cao-afspraken VVT (reguliere tarief)*	Nee	Ja	Ja	Ja
6. Middelen Waardigheid & Trots	Nee	Ja	Ja	Ja
7. Transitie-middelen Kwaliteitskader**	Nee	Nee	Nee	Nee
8. Extra middelen kwaliteitskader (voorzover onderdeel van kwaliteitsbudget)	Nee	Ja	Ja	Ja

* Dit is eigenlijk een vreemde eend in de bijt, omdat het in feite geen externe financiering is voor opleiden. Vanwege de samenloop met de andere regelingen is ze toch opgenomen in de tabel.

** De transitie-middelen kunnen ook ingezet worden voor het opleiden, maar zijn niet bedoeld voor individuele opleidingstrajecten, vandaar de 4 x Nee in de tabel.

¹ Deze acht bronnen zijn aanvullend op het reguliere tarief dat verpleeghuisinstellingen tot hun beschikking hebben.

Als een opleidingsactiviteit bekostigd kan worden uit een bepaalde bron, wil dat nog niet zeggen dat de gehele groep voor bekostiging in aanmerking komt vanuit de betreffende bron. Zo heeft Sectorplan Plus betrekking op een beperkt deel van het eigen zorgpersoneel dat een initiële opleiding volgt, terwijl het Stagefonds Zorg gericht is op al het eigen zorgpersoneel dat een initiële opleiding volgt. eel traject van een student of werknemer. Daar zijn de transitie middelen niet op gericht.

De tabel laat zien dat specifieke opleidingsactiviteiten uit verschillende bronnen gefinancierd kunnen worden. Dat behoeft geenszins problematisch te zijn, mits er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun en er geen sprake is van ondoelmatig financieren.

Staatssteun kan aan de orde zijn als een instelling via overheidssubsidies bekostigd wordt voor het uitvoeren van activiteiten. Dat is het geval bij de eerste vier regelingen. Staatsteun is niet altijd ongeoorloofd. Zo is in regelgeving vastgelegd dat opleidingsactiviteiten voor circa de helft vergoed mogen worden door de overheid (mede afhankelijk van de grootte van de instelling en de omvang van de activiteiten). Stagefonds zorg, subsidieregeling praktijkleren en sectorplan plus vergoeden elk een deel van de gemaakte kosten. In incidentele gevallen kan de samenloop van deze drie regelingen ertoe leiden dat voor een specifieke activiteit meer dan 50% van de kosten vergoed wordt. In de regeling Sectorplan Plus is om die reden vastgelegd dat de aanvragende instelling zelf verantwoordelijk is dat er in combinatie met andere regelingen geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun. Staatssteun is daarnaast ook geoorloofd als er sprake is van een activiteit van algemeen economisch belang. Dit is het geval bij de beschikbaarheidsbijdrage voor medische vervolgoopleidingen. In dat geval mag meer dan 50% van de kosten vergoed worden, echter niet meer dan 100%.

Ondoelmatig financieren is in ieder geval aan de orde als voor een specifieke activiteit meer vergoed wordt dan de instelling aan kosten heeft. Als er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun, wordt er in ieder geval niet meer dan 100% gefinancierd. Eventuele samenloop van de eerste vier bronnen is in dat opzicht dus niet problematisch. Er moet echter gekeken worden naar het geheel van de 8 bronnen. Daarbij kunnen zich 2 problemen voordoen:

- Samenloop tussen activiteiten in het kader van de Cao-afspraken en de inzet van de W&T-middelen voor deskundigheidsbevordering.
- Samenloop van de extra middelen kwaliteitskader met alle andere bronnen.

Wat betreft de eerste problematiek is in de regeling voor de W&T-middelen expliciet opgenomen dat ze aanvullend zijn op de activiteiten zijn in het kader van de Cao-afspraken. Het is aan de OR en/of de VAR om daarop toe te zien, dat er geen overlap is tussen de inzet van de W&T-middelen en de inzet in het kader van de Cao-afspraken.

Wat betreft de tweede problematiek wordt in de overeenkomst tussen zorgaanbieder en zorgkantoor over de inzet van het kwaliteitsbudget opgenomen dat deze middelen niet ingezet mogen worden voor activiteiten die reeds uit andere bronnen bekostigd worden. De bestuurder van de instelling moet daar expliciet voor tekenen bij de aanvraag. Ook omdat deze bestuurder zelf bepaalt van welke bronnen gebruikt gemaakt wordt. Verder is de definitieve verantwoording van deze middelen onderdeel van de nacalculatie en de accountantsverklaring is er op van toepassing.

Bijlage 1: Financieringsbronnen verpleeghuizen voor het opleiden van personeel

1. Stagefonds Zorg (subsidierегeling VWS, directie MEVA)	
Doelgroep	Zorg- en welzijnsinstellingen
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - realiseren van beroepspraktijkvormingsplaatsen (o.a. stages) - specifieke initiële zorg- en welzijnsopleidingen op mbo- en hbo-niveau - mbo: zowel bol als bbl - hbo: zowel voltijd, deeltijd als dual
Tijdspanne	- tot en met schooljaar 2020-2021
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> - totaal € 112 mln per jaar - per gerealiseerde bol-plaats maximaal € 2.700 (in 2016-2017 feitelijk € 1.626) - per gerealiseerde bbl-plaats maximaal € 4.800 (in 2016-2107 feitelijk € 4.800) - maximaal bedrag is afhankelijk van de opleiding - tegemoetkoming in de kosten voor de werkgever; voor bol-stages een tegemoetkoming in de begeleidingskosten; voor bbl-stages een tegemoetkoming in de loonkosten.
Toetsing	<ul style="list-style-type: none"> - door VWS (uitbesteed aan SBB) - vaststelling en toetsing achteraf op basis van daadwerkelijk gerealiseerde plaatsen (hoe meer plaatsen totaal gerealiseerd, hoe lager het bedrag per plaats voor alle instellingen) - op basis van administratieve gegevens DUO, geen bewijslast voor de aanvrager, behalve als instelling aangeeft meer plaatsen gerealiseerd te hebben (dan bewijslast volledig bij instelling)

2. Subsidierегeling Praktijkleren (subsidierегeling OCW)	
Doelgroep	Alle organisaties, economiebreed
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - realiseren van beroepspraktijkvormingsplaatsen - alle initiële opleidingen op mbo-niveau - specifieke initiële opleidingen op hbo-niveau (geen zorg- en welzijnsopleidingen) - alleen bbl (mbo) of dual (hbo) - daarnaast enkele andere kleine activiteiten, nauwelijks relevant voor de zorg
Tijdspanne	<ul style="list-style-type: none"> - regeling loopt tot en met 2018 - evaluatie loopt thans, gezien wordt of en hoe regeling voortgezet wordt vanaf 2019
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> - totaal € 196,5 mln per jaar - per gerealiseerde bbl-plaats maximaal € 2.700 (in 2016-2017 feitelijk € 2.587) - tegemoetkoming in de kosten voor de werkgever, voor bbl'ers betreft het een tegemoetkoming in de begeleidingskosten
Toetsing	<ul style="list-style-type: none"> - door OCW (uitbesteed aan RVO) - vaststelling en toetsing achteraf op basis van daadwerkelijk gerealiseerde plaatsen (hoe meer plaatsen totaal gerealiseerd, hoe lager het bedrag per plaats voor alle instellingen) - bewijslast ligt volledig bij instelling

3. Sectorplan Plus (subsidieregeling VWS, directie MEVA)	
Doelgroep	Zorg- en welzijnsinstellingen
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - opleiden van eigen personeel middels een initiële zorg- of welzijnsopleiding of specifieke cursussen - wat betreft eigen personeel gaat het om zij-instromers, met ontslag bedreigde werknemers of opscholing van werknemers - ook kan het gaan om opleiden van praktijk- en werkbegeleiders - bij initiële opleidingen betreft het alleen bbl (mbo-niveau) of duaal (hbo-niveau) en moet er sprake zijn van een arbeidscontract van minimaal 24 uur (anders valt de opleiding in een andere categorie met lagere financiering)
Tijdspanne	- Tijdelijk: 2018 tot en met 2021
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> - Voor gehele periode is € 320 mln beschikbaar, waarvan € 260 mln geoormerkt voor de verpleeghuiszorg - per initiële opleidingsplaats maximaal € 5.000 (zijnde € 1.250 per half jaar) - voor cursussen € 250 - € 2.000, afhankelijk van de duur van de cursus - cofinanciering van minimaal 50% verplicht - in de regeling is niet gespecificeerd voor welke kosten de bijdrage is in geval van een initiële opleidingsplaats
Toetsing	<ul style="list-style-type: none"> - door VWS vooraf (mede uitbesteed aan RegioCoop en de regionale werkgeversorganisaties - Zorgkantoor dient vanaf derde tranche (start 01-01-2019) akkoord te gaan met de aanvraag van de verpleeghuizen, door te toetsen of de aanvraag past binnen de kwaliteitsontwikkeling van de instelling - In tweede tranche (mei/juni 2018) wordt een advies van het zorgkantoor gevraagd - toetsing is achteraf door VWS op basis van realisaties, waarvoor de instellingen bewijslast moeten overleggen

4. Beschikbaarheidsbijdrage voor (medische) vervolgoedingen (subsidie NZa)	
Doelgroep	Opleidende instellingen, waaronder verpleeghuizen
Activiteiten	- realiseren van opleidingsplaatsen voor medische vervolgoedingen zoals de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde, klinisch geriater, en gezondheidszorgpsycholoog, die voor de verpleeghuiszorg relevant zijn.
Tijdspanne	- structureel
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> - Totale financiering is ruim € 1 miljard, dat is voor alle (medische) vervolgoedingen gezamenlijk. - Opleiden wordt jaarlijks vergoed per fte opleidingsplaats; daarmee gemiddelde macrobedragen verschillen jaarlijks afhankelijk van het aantal aan verpleeghuizen toegewezen opleidingsplaatsen. - Voor de SOG (3-jarige opleiding) zijn in 2018 186 instroomplaatsen beschikbaar - Voor de gezondheidszorgpsycholoog (2-jarige opleiding) 610 plaatsen - Voor de klinisch geriater zijn in 2018 35 plaatsen beschikbaar, maar geen enkele is toegewezen aan de verpleeghuiszorg - per gerealiseerde SOG-plaats is in 2018 € 83.600 beschikbaar - per gerealiseerde plaats gezondheidszorgpsycholoog € 31.000 - beschikbaarheidsbijdrage is kostendekkend voor alle kosten
Toetsing	<ul style="list-style-type: none"> - door NZa - aanvraag wordt vooraf getoetst aan het verdeelplan - afrekening op basis van daadwerkelijke realisaties.

5. Cao VVT (afspraken tussen werkgevers en werknemers, Cao VVT artikel 10.1 A)	
Doelgroep	VVT-instellingen
Activiteiten	- scholing van personeel op basis van een strategisch opleidingsplan (SOP)
Tijdsperiode	- structureel
Financiën	- gefinancierd uit regulier tarief - jaarlijks minimaal 2% van de loonsom van de instelling - deskundigheidsbevordering in kader van middelen Waardigheid en Trots valt niet onder die 2% (zie ook financieringsbron 6 hieronder)
Toetsing	- geen feitelijke toetsing - SOP wordt in overleg met de OR door de werkgever vastgesteld

6. Waardigheid & Trots (VWS directie LZ, tariefopslag zorgkantoren)	
Doelgroep	Verpleeghuisinstellingen
Activiteiten	- stimuleren dagactiviteiten - deskundigheidsbevordering zorgverleners
Tijdsperiode	- structureel vanaf 2016
Financiën	- oplopend van € 110 miljoen in 2016 tot structureel € 180 miljoen vanaf 2020 - uitgangspunt is dat in 2016 36% (= € 40 miljoen) van het budget besteed wordt aan deskundigheidsbevordering, oplopend tot 56% in 2020 en verder (= € 100 miljoen) - deze verdeling is een richtlijn geen verplichting - deskundigheidsbevordering moet extra zijn ten opzichte van de minimaal 2% van de loonsom, die in de Cao als opleidingsbudget is aangemerkt (zie ook financieringsbron 5 hierboven)
Toetsing	- formele toetsing ligt vooraf bij zorgkantoor - deze toetst echter alleen of cliëntenraad, VAR en/of OR akkoord zijn - akkoord VAR/OR impliceert ook dat deskundigheidsbevordering extra is ten opzichte van de Cao-afpraak - geen toetsing achteraf

7. Transitie-middelen Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg (VWS directie LZ, prestatieafspraken zorgkantoren, toekenning NZa)	
Doelgroep	Verpleeghuisinstellingen
Activiteiten	- aanpakken (instellingsoverstijgende) regionale problemen voor de implementatie van het kwaliteitskader verpleeghuiszorg. Het gaat o.a. om arbeidsmarktproblematiek, inzet ICT en technologie, vastgoedproblematiek
Tijdsperiode	- Tijdelijk: 2018-2021
Financiën	- € 50 miljoen per jaar
Toetsing	- door zorgkantoor en NZa - mede op basis van regionale afspraken tussen verpleeghuisinstellingen en zorgkantoor

8. Extra middelen Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg (VWS directie LZ, kwaliteitsbudget zorgkantoren)	
Doelgroep	Verpleeghuisinstellingen
Activiteiten	- implementatie kwaliteitskader verpleeghuiszorg
Tijdsperiode	- structureel vanaf 2017
Financiën	- totaal € 2,1 miljard structureel, met een ingroeipad 2017 € 100 mln in tarief, 2018 € 435 mln in tarief 2019 € 435 mln tarief + € 600 mln kwaliteitsbudget = € 1,035 mld; 2020 € 435 mln tarief + € 1.200 mln kwaliteitsbudget = € 1,635 mld; 2021 € 435 mln tarief + € 1.710 mln kwaliteitsbudget = € 2,145 mld (2,1 mld) 2022 en later = + 2,1 mld tarief. - de middelen voor 2017 en 2018 (structureel 435 miljoen) zijn via een tariefsverhoging ter beschikking gesteld en maken derhalve feitelijk geen onderdeel uit van het kwaliteitsbudget - uitgangspunt is dat 85% besteed wordt aan extra zorgverleners en 15% voor overige zaken, lokaal kan van deze verhouding afgeweken worden - in beleidsregel is aangegeven dat geen kosten opgevoerd mogen worden die via een andere regeling reeds vergoed worden
Toetsing	- vooraf door zorgkantoor - op basis van kwaliteitsplan met begroting van de instelling - afrekening achteraf, deze middelen zijn onderdeel van de nacalculatie en de accountantsverklaring is er op van toepassing.